Os Cumios Ibéricos: A necesidade de avanzar máis

Description

A identidade portuguesa construíuse fronte á ameaza española de agresión desde o século XVII. A española seguiu outras canles, pero moitas veces minusvalorou ao veciño ou ofreceulle benintencionados proxectos iberistas, que non chegaron nunca a concretase. A división da Península Ibérica no período das ditaduras do século XX, o Estado Novo (1933-1974) e franquismo (1936/39-1975), aproveitou e potenciou a desconfianza entre os dous pobos e a visión sempre estereotipada do outro. Os gobernantes cooperaban, por suposto na represión, e ao mesmo tempo elaboraban un discurso nacionalista que procuraba manter ben pechadas as fronteiras, só espazos inseguros e de contrabando. Neste contexto, Galiza sempre foi un actor político menor desde a época dos Austrias, aínda que mantivese moitos trazos culturais, paisaxísticos e económicos comúns con Portugal, e a súa fronteira fose moito máis porosa que noutros lugares.

Todo isto sobreviviu ate os 1970, pero co fin das ditaduras e co horizonte da integración nas Comunidades Europeas comezaron uns anos de desxeo acelerado, que remataría coa integración dos Estados-nacións ibéricos na CEE, hoxe UE. Como ben é sabido, unha das grandes fortalezas deste proxecto supranacional consiste en desfronteirizar, en quitarlle valor aos vellos límites políticos entre países para favorecer as complementariedades económicas, o comercio, un sentimento europeo de identidade común e animar o reencontro dos pobos raianos. Este marco foi o idóneo para os españois e portugueses, moito máis para galegos e portugueses, que se recoñeceron axiña. Os intercambios multiplicáronse, medraron os investimentos exteriores directos, as visitas turísticas e un maior aprecio polas calidades do outro. Toda esta dinámica, moi positiva no seu conxunto, reflectiu que un Portugal unitario tiña relacións con moitas españas (non era o mesmo cun castelán-leonés que cun galego). Isto a pesar de que a maioría da sociedade portuguesa siga a insistir publicamente na existencia dunha España un tanto plana, como se Tui e Ayamonte fosen equivalentes no seu imaxinario.

Para levar a contra a esta interpretación moitas veces transmitida, a Comunidade Autónoma da Galiza e a Regiâo Norte do Portugal comezaron moi cedo a ser un exemplo destacado de cooperación transfronteiriza no Sur europeo. Para o goberno conservador galego, unha rexión funcional entendida como NUT2 era un mellor socio que o conxunto da República, o que podía espertar veleidades políticas reintegracionistas en determinados sectores da sociedade. Para a Regiâo Norte, tomar como referente unha autonomía con bastantes competencias, era un bo exemplo do que un empoderamento do Porto ou o Minho fronte a Lisboa chegaría a supor para moderar o forte centralismo. Os dous actores apostaron desde moi cedo por traballar xuntos, por constituír unha Eurorrexión, unha AECT interrexional xunto a outras de ámbito máis concreto, varias Eurocidades e, en definitiva, aquelas figuras de cooperación que permita o dereito europeo. Isto ven sendo unha constante desde os anos 1990, cando dous políticos do sistema, M. Fraga e L. Braga da Cruz, estableceron un marco político que aínda dura até hoxe. Neste caso, dentro dunha España xa querida polos portugueses, Galiza parece sobresaíndo na cooperación fronte a unha Castela ou unha Andalucía mais mornas nesta cuestión.

Aínda que estes días se volveu a celebrar un novo cumio ibérico entre os primeiros ministros español e portugués en Viana do Castelo, o enésimo de celebración das excelentes relacións bilaterais, nada novo agroma baixo o Sol. Segue a manterse intacto o marco de cooperación peninsular definido nos 1990. Segue sen haber un acordo de fondo para priorizar a construción de infraestruturas ferroviarias rápidas, que enlacen Vigo e a área metropolitana do Porto (fronte á decisión portuguesa a resposta española é dubitativa). Non se avanza na aplicación do dereito comunitario para facilitar a vida cotiá das poboacións raianas (impedindo que unha crise, como a pandémica, volva fechar as fronteiras). Tampouco se impulsan os instrumentos de co-goberno das administracións locais veciñas na fronteira: facilitando a cesión de competencias ás AECTs conxuntas, nin se avanza na unificación dos dereitos laborais para traballadores raianos, etc. En definitiva, a necesaria apertura dunha nova etapa de colaboración galego-portuguesa ou luso-española segue sen concretarse, a pesar de que canto máis camiñemos na integración real, máis forte será a Península Ibérica (e, por suposto, Galiza) nas institucións europeas.

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Foreign action of Galicia

ETIQUETAS

Portugal Galicia internacional eurorexión

IDIOMA

Galego

INVESTIGACION

Paradiplomacy Gallician Observatory of Lusophony

Date Created
November 17, 2022
Meta Fields
Autoria : 101503
Datapublicacion : 20221117